

ževnimi pojavi na polju sodobne francoske in angleške literature. V gledališču je dosegel veliko uspehov s svojimi igrani „Nový život“ in „Závět“ . Zadnja drama se že prevaja v ruski jezik.

Vladimir Houdek. H koncu avgusta je v Pragi umrl tragične smrti češki pesnik Vladimir Houdek. Bil je najprej častnik (nadporočnik), pozneje se je odpovedal in je bil poštni uradnik. Pred kakimi šestimi leti so ga spravili v norišnico, iz katere se ni več vrnil. — Pisal je pesmi v razne češke časnike, l. 1899. pa je izdal prvo pesniško zbirko pod naslovom „Vykvety blýny“. To je knjiga ostrih, strastnih tonov, v kateri sta ljubezen in smrt glavni motiv, ki se ponavlja v najbolj raznovrstnih variacijah; včasih so fino rafinirane, polne otožnosti in bolesti, včasih zopet polne surove ironije, mefistofelovskega cinizma in blasfemije. To oзраčje alkohola in prostitucije je bilo vir sujetov tudi za drugo zbirko pesniško „V pavučinách nervů“. Zdi se, da pesnikova bolezen živcev kaže v ti zbirki že svoje sledove, ker nedolgo po izdaji te zbirke so pesnika odpeljali v blaznico.

Václav Vlček. Po dolgi težki bolezni je nedavno umrl odlični češki romanopisec Václav Vlček, ki spada v vrsto najboljših in najbolj delavnih čeških moč v zadnjih petdesetih letih. Umrl je v svoji vili „Osvěta“ v Kralj. Vinogradih v 69. letu svoje starosti. Porodil se je 1. septembra l. 1839. v Střehovu pri Kacovu v taborskem okraju na Češkem. Ze kot deček je kazal veliko nadarjenost tako, da ga je oče, večji kmet, peljal l. 1851. v Prago študirat. Vlček je že kot dijak začel literarno delovati. L. 1859. je poslal prispevek v „Humoristické Listy“, alegorijo o ptičji vojski (satiro na italško vojsko). Da ni bil raditega kaznovan, ga je obvarovala le prošnja prelata Václava Štulca, katerega ljubljenec je bil Vlček. Dovršivši filološke študije je bil profesor v Pragi in Čeških Budjejevicah. L. 1867. se je odpovedal profesorski službi ter je odšel v Prago, kjer se je posvetil književnosti. Izpočetka je bil časnikar v uredništvu „Narodních Listů“, „Hlasa“ in „Obrany“. Ali prisiljena časnikarska delavnost mu ni ugajala. Po daljših pripravah je l. 1871. ustanovil lastno revijo, mesečnik „Osvěta“, ki je v kratkem času zbral najboljše češke znanstvene in beletristične književnike. „Osvěto“ je Vlček izdajal in urejeval do svoje smrti. „Osvěta“ je bila konservativen mesečnik, v umetniškem pogledu je podpirala idealistično smer, njeno politično geslo je bilo: samostalnost češke krone in slovanska vzajemnost. „Osvěta“ je res trajen spomenik Vlčkovega delovanja, je literaren čin prve vrste. Vlček je bil izredno omikan pisatelj, neumoren in vsestransko delaven. Pisal je romane, novele, drame, pesmi, razprave o čeških narodnih, političnih, socialnih, književnih in umetniških razmerah, objavljval je literarne razprave in kritične ocene, življenjepise i. dr. Vlček je spisal celo vrsto velikih obsežnih romanov, od katerih imenujemo: „Dalibor“, „Čtibor Hlava“, „Golgota i Tábor“, „Venec navřinový“, „Zlato v ohni“, „Letnik Halaburd“, „Samohradý“ in druge. Za roman „Samohradý“ je dobil pohvalno pismo od umrlega škofa Haisa v Kralj. Gradcu, ker krasno opisuje v romanu idealno delovanje usmiljene sestre. V zadnjih letih je Vlček objavil svoje spomine, ki so dragoceni kulturni dokumenti, ker so pestre in zanimive slike češkega življenja vohče. Dramatična delavnost Vlčkova je istotako obširna. Pisal je razprave o češki dramatični umetnosti in sam je spisal mnogo dobrih dram, kakor n. pr. „Soběslav“, „Přemysl Otokar II.“, „Milada“, „Lipany“, „Eliška Přemyslovna“. Dramo „Eliška Přemyslovna“ smatra kritika za najboljšo, izšla je že v nekoliko izdajah, ravnotako kakor nekatere povesti in romani Vlčkovi. Vlček je namreč spadal k tistim češkim pisateljem, ki se najbolj čitajo.

09660

Naše slike.

Pietà (str. 99) je delo Michelangelove mladosti, s katerim si je pridobil hipoma slavno ime. Skupina stoji na stranskem oltarju v cerkvi sv. Petra v Rimu.

Na Klek (str. 104) jahajo čarovnice na metlah ponoči. Tam imajo svoja zborovanja in skrivne posvete.

Na Balkanu kaže vedno bolj na vojsko. Srbija rozlja s sabljami, kupuje puške in patrone, in tudi Črna gora grozi z vojsko. Novo ministrstvo Novakovičovo v Srbiji je nastopilo kot pravo vojno ministrstvo. Prestolonaslednik Juri vedno hujska k vojski in napoveduje, da bo na čelu prostovoljne čete napadel Avstrijo. V Belgradu so nedavno pridili velikanski shod, ki se je bavil z veleizdajniško pravdo v Zagrebu. Tam namreč toži državno pravdištvo celo vrsto Srbov, da so spletili na Hrvaškem zaroto proti avstroogrski monarhiji. V Kotoru ob črnogorski meji, v Bosni in v Hercegovini je že zbranega veliko avstrijskega vojaštva, ki je pripravljeno za vsak slučaj. Na borzi papirji padajo; to je slabo znamenje. Do spomladi se mora najti rešitev iz teh zmešnjav; če ne, bo vojska neizogibna.

Potres v Siciliji in Kalabriji. Izpod razvalin so izkopali mnogo ranjencev, do dvestotisoč ljudi je pa našlo svojo smrt pri tej grozni katastrofi. Prebivalstvo je bežalo iz nesrečnih mest in na vozovih peljalo s seboj svojo siromašno posest, ki jo je rešilo iz razvalin. Usmiljenje dobrih ljudi je nabralo mnogo milijonov denarja, da olajšajo bedo nesrečnemu prebivalstvu. Pa tudi človeška grdoba ni mirovala. Med razvalinami so se plazili tatovi in roparji, ki so jih morali vojaki zasledovati; večinoma so jih takoj ustrelili.

Avstrija je dobila nove ministre. Ministrski predsednik baron Bienerth je dobil nalogo od vladarja, da sestavi novo ministrstvo, ko so češki radikalcji z obstrukcijo onemogočili delovanje državnega zbora. Med novimi ministri je nekaj znamenitih moč. Dr. Weiskirchner, dunajski magistratni ravnatelj, si je kot predsednik zbornice pridobil splošno priznanje. Ne le v krščanskosocialni stranki, ampak v parlamentu sploh ga vpoštevajo med najbolj nadarjenimi in delavnimi možmi. Dobil je trgovinski portfelj, ki je važen zaradi vprašanja avstroogrške banke, katero hočejo Mažari raztrgati na dvoje. Bilinski, dozday guvernér avstroogrške banke, je že bil dalj časa finančni minister in je zapustil državne finance v najlepšem redu; zdaj jih je našel zopet v slabšem stanju. Dr. Bráf je vseučiliški profesor v Pragi, Staročeh, zet pokojnega dr. Riegra. Znan je kot strokovnjak v narodnogospodarskih vprašanjih, in je postal poljedelski minister.

Združene države v Severni Ameriki so dobiele novega predsednika Williama Tafta. Bil je svoj čas sodnik in guvernér na Filipinih. Taft je velikan na telesu, debel in zdrav mož. Kot sodnik se je odlikoval po energiji in pravičnosti, v politični službi je pokazal velik administrativni talent.

Abraham Lincoln (str. 139) je bil 16. predsednik Združenih držav, rojen l. 1809. Samo šest mesecev je hodil v solo. Postavil si je leseno hišo, ki še stoji, in šel na vojsko zoper Indijance. Nato je postal poštar, pa se zraven učil prava in zemljemerstva. Postal je poslanec in odvetnik ter začel veliko agitacijo, da se naj odpravi sužnost. Boj proti suženjstvu je bil odslej njegova glavna naloga. S tem programom je kandidiral; najprej je propadel, potem pa zmagal. Zagovorniki suženjstva so ga hoteli celo umoriti, a to ga ni prestrašilo. Začel je vojsko proti južnim državam, ki niso hotele odpraviti sužnosti in jo je izpeljal z neomajno odločnostjo l. 1865. Pa svojo zmago je preživel le za nekaj dni:

Fanatičen nasprotnik ga je ustrelil v gledišču. Lincoln je za Washingtonom najpopularnejša osebnost v Ameriki.

Charles Darwin je bil rojen l. 1809. v Shrewsburyju. Študiral je najprej v Edinburgu medicino, a jo je pustil, ker ni mogel gledati seciranja mrličev. Nato je študiral nekaj časa bogoslovje, pa čitanje Humboldtovih del ga je navdu-

vroč boj. Kakor se na eni strani ne da dokazati z dejstvi njena splošna veljavnost, tako se ji ne more od druge strani v gotovih mejah odrekati opravičenost. V svoji splošnosti, zlasti kar se človeka tiče, se pač ta hipoteza ne da vzdrževati. Mnogo so pripomogli razni Darwinovi učenci, ki so to hipotezo izrabljali v boju proti krščanstvu, kakor

DEMONSTRACIJE PROTI AVSTRIJI V BELGRADU PRED GLEDIŠČEM

šilo za potovanje okoli sveta, ki ga je tudi dovršil. Darwin je bil znamenit naravoslovec. Znan je pa postal najbolj s tem, da je descendenčni teoriji, ki so jo nekateri zagovarjali že pred njim, dal novo določnejšo obliko. Izumil je načeli „prirodnega izvora“ in „boja za obstanek“, po katerih si razlaga, kako da so se razvijale rastlinske in živalske vrste druga iz druge. To je hipoteza, o kateri se je vnel

Haeckel, ki se pri tem ni ogibal niti falzifikatov, da je Darwinov nauk prišel nekoliko na slab glas. A kar je Darwin storil na pravem prirodoslovnem polju, zlasti način sistematičnega opazovanja pri izpremembah pasem in vrst, ki ga je uvedel v naravoslovno vedo, to je trajna in velika pridobitev. Darwin je umrl l. 1882. in je pokopan v westminstrski cerkvi v Londonu blizu Newtona.

